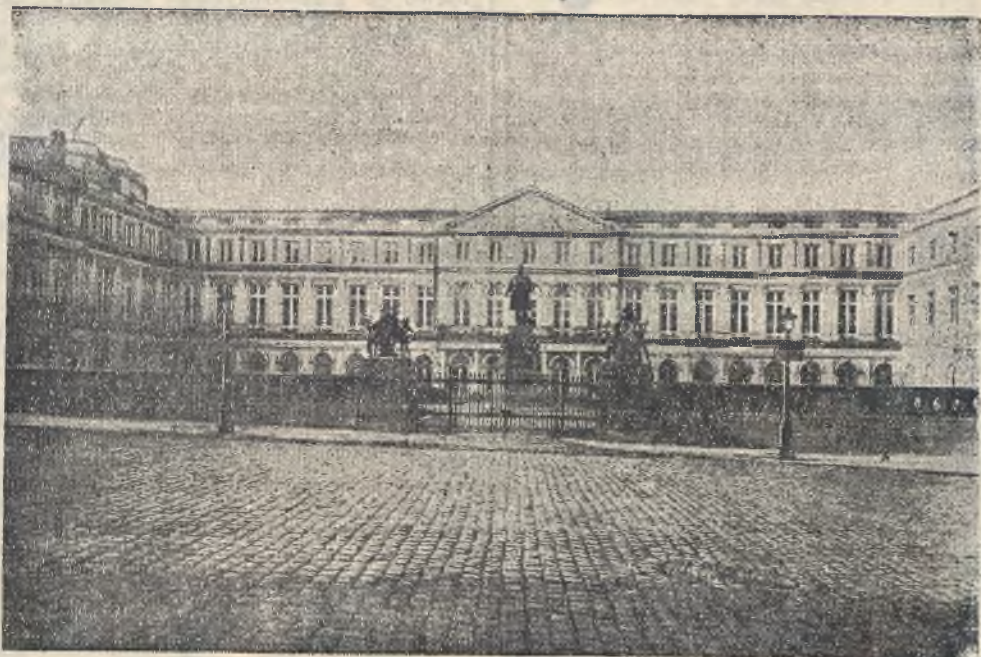

W Hadze i Brukseli też mówią o wojnie.

Jednym z najpiękniejszych gmachów Brukseli to Królewska Biblioteka.

Amsterdam, w marcu.

Podróż ze stolicy belgijskiej do stolicy Niderlandów nie trwa długo, gdyż trasa wynosi zaledwie 200 kilometrów, czyli trwa trzy godziny koleją. Chcąc lepiej poznać ludzi i kraj, wybieramy podróż autem. Wyjeżdżamy więc rano z Brukseli, aby znaleźć się na południe w Hadze. Ledwo opuściliśmy stolicę Belgii, a wnet zanurzamy się w zimowe opary osłaniające drogi. Wkrótce znajdujemy się na wielkiej szosie, którą Belgowie skończyli zaledwie przed kilkoma miesiącami. Prowadzi ona do Antwerpii a omija wszystkie większe miejscowości, zapewne dla szybszej komunikacji z najważniejszym miastem Belgii — Antwerpią. Jest to najważniejszy port, przez który wpływa i wypływa na szeroki świat całe bogactwo tego małego, ale dobrze zorganizowanego kraju. Wszystkie soki Belgii, wszystkie bogactwa, siły i prądy energii kierują się na Antwerpję, z której przechodzą do Brukseli, tej głowy Belgii, porządkującej dalszą ich repartycję, kierunek i przydział. Poza tą ważną szosą powstał ostatnio jeszcze inny nerw komunikacyjny, a mianowicie kanał króla Alberta, przy pomocy którego płyną wszystkie surowce do przemysłowego okręgu Liège. Tam czeka je dalsza przeróbka, wykończenie w postaci różnych fabrykatów i dalszy wywóz w daleki świat.

Na naszej drodze zbliżamy się powoli do kanału, leżącego więcej na wschód i biegnącego przez prowincję Limburg. — Wkrótce przy północnej części miasta, tam gdzie widnieje wskazówka „Do Holandji“ ujrzymy olbrzymie elewatory, cały gęsty las kominów, lecz nie widzimy tutaj tej pracy, tego silnego napięcia przemysłowego, jakie jeszcze w sierpniu ubiegłego roku tutaj panowało wszechwładnie. I tutaj daje się odczuć blokada angielska, gdyż przemysł i handel zredukowały się tutaj do jednej trzeciej.

Zbliżamy się powoli do granicy holenderskiej jeszcze tylko trzydzieści kilometrów dzieli nas od państwa królowej Wilhelminy. Ale i charakter krajobrazu zmienia się tu znacznie: zamiast pół pięknie utrzymanych, poprzerzynanych tylko szosami, widzimy olbrzymią asfaltowaną autostradę ciągnącą się wśród porośniętych krzakami ugorów i pastwisk. Na każdym kroku widzimy tutaj różne przygotowania wojskowe, jakie Belgja poczyniła już zaraz po wybuchu wojny: w obie strony dają długie kolumny samochodów wojskowych, na każdym kroku spotykamy różne utrudnienia dla samochodów, w postaci barykad z pni drzewnych, które w odstęgu kilku metrów, z prawej i lewej, zamykają wolny przejazd, zmuszając auto do wolnego, ostrożnego wymijania ich. Barykady te przypominają jakieś zęby, które zygżakiem ciągną się po szosie. Poza tym szosa ta jest napewno również podmianowana tak, że wjeżdżając w jej obręb, mamy już pełny przedsmak sytuacji wprawdzie nie wojennej, ale bądź co bądź pogotowia wojennego. Spotykamy też tu i ówdzie stanowiska wojskowe, zakryte drzewami, krzakami czy sztucznie wbudowane w ziemię: oto parzy na nas jakaś lufa armatnia czarnym smem okiem jakby wypatrując wroga. Tam dalej znów widać działo tankowe również czekające na okazję do wykazania swej celności.

Zbliżamy się do celnej stacji belgijskiej. Formalności nie trwają długo: urzędnik spogląda tylko na zezwolenie wyjazdu i sprawdza plombę przy kierowcy i możemy jechać dalej ku granicy holenderskiej. Wize, której od czasu wybuchu wojny potrzebują również Niemcy kontroluje holenderski urząd „koniułkijk Marechaussees“. Urzędnik wydiera kartkę z zeszytu celnego, inną kartkę znówu stempluje i

formalności są załatwione. Nowością jest tylko zaświadczenie wydawane na benzynę: W Belgji bowiem benzyna jest pół razy droższa niż w Holandji i podróżny może tylko tyle taniej holenderskiej benzyny wywieźć z tego kraju, ile przywiózł jej z Belgji.

Fortyfikacje wodne.

Wzbogaciwszy się o nowe papiery i

Amsterdam, zwany Weneją północy, posiada uroczą zaufki wśród licznych kanałów.

stemple, kierujemy się w stronę Bredy, pierwszego większego miasta holenderskiego w drodze do Hagi. Już wkrótce się przekonujemy, że Holandja przeszła większe zmiany od września ub. r. niż Belgja. Zanim doszło do mobilizacji w obu krajach, nie widziało się tam prawie żołnierzy, obecnie zarówno w Holandji jak w Belgji żołnierzy i oficerów są zjawiskami codziennymi, i spotyka się ich na każdym kroku, chociaż przy niewielkiej stosunkowo ludności Holandja posiada obecnie pod bronią 450.000 ludzi. Belgja zaś 200.000. W Holandji spotykamy się też z tymi samymi objawami mobilizacji, co w Belgji: I tutaj nie brak gniazd karabinów maszynowych odpowiednio ukrytych wśród zarosli, i tutaj są różnego rodzaju półbarykady na szosach utrudniające normalną jazdę. W mniejszych miejscowościach widzimy parki samochodowe i komendy poszczególnych odcinków, wszystko nad granicą belgijską, gdyż Holendrzy od wybuchu wojny, tak zresztą jak podczas wojny światowej, umacniają swoje granice na wszelki wypadek. Nawet drogowskazy po zdejmowano na szosach i przemalowane na białe kamienie kilometrowe.

Po dłuższych pytaniach i łobnych formalnościach znajdujemy w końcu wyjście z miasta Bredy: kierujemy się w stronę Moerdijk, szerszej odnogi morskiej, nad którą rozpięty jest jakiś srebrny motyl-most, zbudowany przed 3-ma laty przez niemieckich inżynierów i pomalowany w kolorze aluminiowym, t. j. jasno szarym przypominającym wodę w oświetleniu sto-

tecznym. Na moście znajduje się zawsze warta. Dalszy ciąg drogi kieruje nas w stronę Rotterdamu, do największego portu w Holandji. Ale i tutaj spotykamy już kilkakrotnie zauważony obraz zaniku pracy i pewnego odrętwienia jak to zauważyliśmy w Antwerpii. I tutaj widać, że odbija się na stanie rzeczy blokada angielska. Od Moerwijk znów zaczyna się kraj obraz, powiedziałbym, bardziej pokojowy, o tyle że znów zjawiają się drogowskazy, a również kamienie kilometrowe nie są przemalowane. W pobliżu znajduje się fort „Holandja“, który w danym razie ma odegrać poważniejszą rolę. Bardzo ciekawą fortyfikacją w Holandji i właściwie jedyną w swoim rodzaju są linje wodne, t. j. tereny, które można w każdej chwili zalać wodą. Te wodne fortyfikacje składają się zarówno z rzek, jezior i bagien, które przy pomocy odpowiedniego systemu służ zamienić można w olbrzymie pasy wodne, przez które żadne wojska nie mogą przejść. W razie wojny też stałyby się liczne miasta holenderskie rodzajem wysp, pływających na olbrzymich przestrzeniach wodnych, otoczone na zachodzie przez morze, na północy i wschodzie przez Zuidersee, na południu przez Ren, Waal i Maas. — W końcu na wschodzie na małym kawałku między Zuidersee i trzema rzekami na południu zabezpieczenie tworzyłyby wspomniane linje wodne.

Wejście zmiany w neutralnym państwie.

Spoglądamy na zegar kilometrowy i stwierdzamy, że zrobiliśmy 190 km. Jesteśmy w stolicy królestwa holenderskiego, której nie widzieliśmy od wybuchu wojny. Z tem większym zainteresowaniem porównujemy obraz przedwojenny, z tym, który się ukazuje naszym oczom. Na pier-

gen Voorhout“ jak na wielu innych miejscach miasta. Zresztą te placówki artylerji przeciwlotniczej są chwilowo zamknięte na kłódke i kratą żelazną. Cukier w Holandji jest już dawno zracjonowany, o czym świadczy, że turysta przybywający do tego kraju otrzymuje tylko 5 kostek do kawy. Życie jest droższe jak poprzednio. Różnica cen wynosi może jedną piątą. Może najboleśniejszym skutkiem obecnego stanu rzeczy jest zamknięcie galerji obrazów Mauritshuis.

Jeszcze większe zmiany w obrazie miasta spotykamy w Amsterdamie, dokąd udajemy się następnie. Nawet taksówki doliczają sobie 20 procent dodatku. Natomiast widzi się tam znacznie mniej wojska, a tem mniej artylerji przeciwlotniczej. Muzea zabezpieczone są barykadami z worków z piaskiem. Mówi się tam też mniej o wojnie niż w Hadze, gdyż jest się dalej od rządu, ministerstw i politycznych trosk.

ANEGDOTY.

WIERNY SWEJ RELIGJI.

Królowa angielska, Elżbieta, której ojciec, Henryk VIII, zaprowadził w swem państwie religję anglikańską, spotkała raz na polowaniu starego wieśniaka. Poznawszy w ezasie rozmowy, że został wierny swej religji katolickiej, starała się go pozyskać dla anglikanizmu. Wieśniak słuchał jej uważnie, gładząc ręką swą długą brodę. Wreszcie królowa zapytała:

— Cóż, mój drogi, przejdziesz na naszą stronę?

— O nie — odrzekł spokojnie starzec — tego nigdy nie zrobię! Jakże mógłbym wyznawać religję, która jest daleko młodszą od mej siwej brody.

KĄDZY UMIERA INACZEJ.

Królowie i księżęta schodzą z tronu. Trębacz, klarneckiści, fleciści oddają ostatni dech. Adwokaci, mówcy polityczni, milkną na zawsze. Kupcy, bankierzy i komornicy liczą się z ostatnią minutą. Podróżni i pielgrzymi kończą doczesną pielgrzymkę. Właściciele domów przenoszą się do domu wieczności. Sędziowie i prokuratorzy zostają wezwani na Sąd Boży. Doktorzy i aptekarze odchodzą tam, gdzie niema już żadnych chorób, ani boleści. Notariusze sporządzają ostatni akt zejścia. Dłużnicy oddają dług... naturze. Biedacy przenoszą się do lepszego życia. Życie zapalaczy lamp gaśnie. Rzemieślnikom i sportowcom ręce i nogi ustają na zawsze. Reporterzy wydają ostatni numer życia.

WESOŁY KACIK.

LAKOMSTWO.

— Co mam napisać naszej kucharce, jaki powód zwolnienia? Nie mogę przecież przyznać, że pozwoliła ci się pocałować...
— To napisz po prostu, że odchodzi z powodu łakomstwa — radzi syn pani domu.

DOBRA RADA.

Jureczek dostał na gwiazdkę bęben, którym się tak ucieszył, że już nazajutrz udręczony ojciec kusi go podstępnie:
— Jureczku dlaczego nie próbujesz zobaczyć, co jest w środku?

UDERZ W STÓŁ, A NOŻYCE ODEZWA SIĘ.

Droga szła pijana stara kobieta. Obok cieście stawiali dom, a mieli dwie piły: stara i nowa. Jeden cieśla nie mogąc znaleźć starej piły, pyta drugiego:
— Gdzie stara piła?
A kobieta słysząc to, zawołała rozgniewana:
— A wam co do tego? Gdzien piła, tom piła, alem zapłaciła.

MISTRZE PĘDZLA.

— Jak raz namalowałem zime, to przed obrazem ludzie szczękali z zimna zębami.
— Mój drogi, jak ja wymalowałem jednemu klientowi psa, to mu w domu gineła kiełbasa.

SUMIENNA.

Żona: Teraz jednak musisz się obudzić mój mężusiu. Najwyższy czas, byś zażył prosek nasenny.

O ile głową Holandji jest stolica Haga, o tyle sercem ekonomicznym kraju jest Amsterdam.

